

Михальчук Л.В., Комарова С.К.

УДК 331.5(-053.6)

ФОРМУВАННЯ РИНКУ ПРАЦІ ЗА ДОПОМОГОЮ МОЛОДИХ РЕСУРСІВ

Анотація. У статті розглянуто проблеми формування ринку праці, що стосуються молоді, зокрема першого працевлаштування молодих спеціалістів, перспектива їх кар'єрного розвитку. Розглянуто тенденції молодіжного ринку праці в Україні та світовому просторі.

Ключові слова: ринок праці, працевлаштування молоді, рівень безробіття, рівень зайнятості, Державна служба зайнятості України.

Аннотация. В статье рассмотрены проблемы формирования рынка труда, касающиеся молодежи, в том числе, первого трудоустройства молодых специалистов, перспектива их карьерного развития. Рассмотрены тенденции молодежного рынка труда в Украине и мировом пространстве.

Ключевые слова: рынок труда, трудоустройство молодежи, уровень безработицы, уровень занятости, Государственная служба занятости Украины.

Summary. The problems of labor market, concerning youth, including, first employment of young professionals, the prospect of their career development. The tendencies of the youth labor market in Ukraine and world space.

Keywords: labor market, employability of youth, unemployment rate, employment rate, the State Employment Service of Ukraine.

Постановка проблеми. У наш час величезною проблемою постає працевлаштування молоді. Фінансово-економічна криза внесла свої корективи у стосунки між працедавцем та найманими працівниками. Більш жорсткими став відбір молодих спеціалістів, це привело до підвищення вимог при працевлаштуванні. Саме молодь є найбільш вразливим об'єктом на ринку праці, адже знайти перше місце роботи для цієї групи трудових ресурсів дуже важко. Тому вкрай важливо державі забезпечити для молоді перші робочі місця.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За вивчення даної проблеми брались багато теоретиків-методологів. Принципи працевлаштування молодого населення висвітлені у роботах Н.О.Васильчука, О.А. Коломієць, Н.В. Ушенко, І.В. Тарасюк та ін.

Мета статті - дослідження основних проблем, що виникають при працевлаштуванні молодих ресурсів на ринку праці України.

Виклад основного матеріалу. Молодіжний сегмент ринку праці активно розвивається. Це пов'язано з тим, що чимала кількість випускників закінчують навчальні заклади з різними рівнями акредитації. Неможливо порівнювати кваліфікованого робітника з випускником навчального закладу, адже переваги першого занадто очевидні. Це і досвід роботи, що знижує ризик економічної ситуації на підприємстві, виконання більш складних завдань за менший термін порівняно з молодим працівником та ін.

Тому роботодавцю вигідніше взяти на роботу більш кваліфікованого працівника, аніж випускника того чи іншого навчального закладу.

А що ж робить держава задля того, щоб хоч якось допомогти молоді працевлаштуватися?

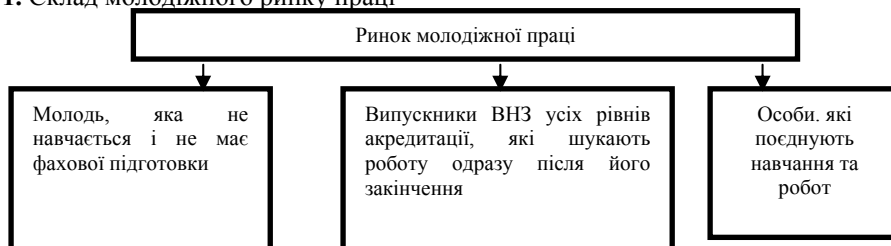
За Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [4] до категорії «молодь» належать люди віком 14-35 років. Таке обмеження ґрунтується на поєднанні соціальних і фізіологічних досліджень.

Кодексом законів про працю України мінімальний вік для прийому на роботу визначено 16 років, але припускається прийняття на роботу п'ятнадцятирічних дітей за згодою одного з батьків. Крім того, допускається також прийняття на роботу учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних закладів для виконання порівняно неважкої роботи, що не завдає шкоди здоров'ю і не порушує процесу навчання, у вільний від навчання час по досягненню ними чотирнадцятирічного віку за згодою одного з батьків або особи, що їх замінює [2].

Законодавством України, зокрема її Конституцією [1], законами України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» [4] «Про зайнятість населення» [3] гарантується молоді рівне з іншими громадянами право на працю.

Зробимо короткий огляд складу молодіжного ринку праці та порівняємо ці групи.

Таблиця 1. Склад молодіжного ринку праці

Перша група - шукачі роботи без вищої або професійної освіти. Вони здебільшого знаходять некваліфіковану роботу з низькою заробітною платою та без можливості кар'єрного зростання. Адже у такої групи є серйозні конкуренти - це більш дорослі некваліфіковані кадри та люди похилого віку (пенсіонери), які мають досвід роботи.

Друга група представлена випускниками ВНЗ (сюди належать випускники університетів, академій, інститутів, технікумів, училищ тощо). Основне їх завдання - знайти кваліфіковану роботу з гідною заробітною платою та з перспективою на майбутнє. Однак внаслідок кризи вимоги до працівника з боку роботодавця підвищились. Це пов'язано зі зменшенням кількості робочих місць та конкуренцією між особами, які шукають роботу, тим самим забезпечуючи вибір роботодавцем. Зокрема, роботодавець вимагає від претендента на робоче місце досвіду роботи, якого випускник, звісно, не має.

Одним із принципів організації праці є рівність між чоловічою та жіночою статтю, однак на практиці цей принцип не дотримується.

Виходячи з цього, молодим жінкам важче знайти роботу, ніж чоловікам, це пояснюється тим, що роботодавці не бажають брати на роботу:

- заміжніх жінок, які не мають дітей, оскільки вони найближчим часом можуть піти у довготривалу відпустку по догляду за дитиною;
- жінок, які мають дітей до 6 років;
- одиноких матерів, оскільки вони самостійно виконують зобов'язання з догляду за дітьми, що негативно може сказатися на професійній самореалізації жінки [5].

З огляду на це можна сказати, що випускнику знайти гідну роботу дуже важко, і тому він починає шукати собі хоч якусь роботу для того, щоб у нього була можливість задовольнити свої мінімальні потреби.

Третя група - це молодь, яка поєднує роботу і навчання. Це можуть бути школярі, згідно із законодавством від 14 років. І ось що відбувається насправді. Школяр зіткнеться з такими вимогами при працевлаштуванні: фаховий стаж працедавця хотів би бачити не менше ніж 3 роки (у школяра його немає), знання іноземних мов, зайнятість на повний робочий день (у молоді до 18 років робочий день має бути не більше 5 годин), що не дає змоги поєднувати навчання з роботою.

Якщо учень піде на роботу у 15 років, то погіршується його навчання у навчальному закладі, а це може призвести до того, що він не вступить до вузу і тим самим не отримає гідний освітньо-кваліфікаційний рівень. Особі треба вибирати між тим, щоб більш-менш гідно забезпечити себе у матеріальному сенсі, чи навчатись, а отже, жити на соціальну допомогу держави (на сьогодні соціальна допомога складає 344 грн. 10 коп. - це мізерна сума), або отримувати кошти від батьків. Крім того, тут присутній дискримінаційний фактор. Роботодавці, знаючи, що п'ятнадцятирічна особа не має уявлення про свої права, зазначені у Трудовому Кодексі, експлуатують її, встановивши ненормований робочий графік, низьку заробітну плату при фізично тяжкій праці без урахування віку цієї малолітньої особи.

Цього достатньо, щоб студент чи школяр не зміг знайти роботу.

Статистичні дані свідчать, що населення України внаслідок прогресування низького рівня народжуваності та відпливу молоді за межі країни характеризується високим рівнем старіння. Так на 1 січня 2013 року питома частка осіб віком 15-34 років складала 21% (тобто 9 539 тис. осіб із 45 824 тис. всього населення України) [7].

Порівняємо тенденції молодіжного ринку праці в Україні і світі (див. табл. 2) .

Таблиця 2. Тенденції молодіжного ринку праці в Україні і світовому просторі [8]

1991-2005 рр.		2005-2009 рр.		2009-2012 рр.	
Україна: Частка молоді складає 15,8% до всього населення	Світ: Частка молоді складає 24,1% до всього населення	Україна: Частка молоді складає 14,9% до всього населення	Світ: Частка молоді складає 25,3% до всього населення	Україна: Частка молоді складає 15,4% до всього населення	Світ: Частка молоді складає 22,8% до всього населення
Рівень молодіжної зайнятості складає 39,5%	Рівень молодіжної зайнятості складає 58,3%	Рівень молодіжної зайнятості складає 43%	Рівень молодіжної зайнятості складає 51,6%	Рівень молодіжної зайнятості складає 35,7%	Рівень молодіжної зайнятості складає 55,4%

Як бачимо з таблиці, в цілому тенденції українського молодіжного ринку праці близькі до показників Європи. Але рівень молодіжної зайнятості нижчий ніж у європейських країнах, бо обмежені можливості реалізації свого трудового потенціалу змушують молодих людей відкладати свій вихід на ринок праці на більш пізній період. Причини такого негативного розвитку зазначені у викладі О.А. Коломійця [6]:

1. Недостатня профорієнтація, відсутність досвіду пошуку роботи, інформації щодо стану ринку праці, необхідності щодо ефективності різноманітних шляхів пошуку роботи.
2. Невдалий початок трудового життя. Відсутність джерела доходів у момент після закінчення навчання змушує молодих людей, в тому числі випускників навчальних закладів, погоджуватися на роботу, яка не відповідає їхнім потребам і професійній підготовці.
3. Недостатня мобільність. Молоді люди, які тільки починають своє трудове життя, лише у поодиноких випадках мають достатньо ресурсів для переїзду з метою пошуку роботи в інші регіони країни.
4. Потреба додаткових прямих або непрямих витрат на спеціальну підготовку молодих спеціалістів до роботи на новому робочому місці для роботодавця, що пов'язано з неефективною професійною підготовкою в період навчання.

Забезпечує зайнятість молоді Державна служба зайнятості, яка, у свою чергу, допомагає знайти місце роботи випускникам шкіл, технікумів, ВНЗ. Але чисельність зареєстрованого безробіття значно менша, ніж

вона є насправді. Це зумовлюється тим, що молодь не довіряє державі, і тому шукає роботу сама. Отже, можна сказати, що державна інфраструктура ринку праці потребує вдосконалення, а саме:

1. Розробки проектів щодо забезпечення молодих спеціалістів «першим» робочим місцем.
2. Направлення ВНЗ студентів на підприємство для проходження виробничої практики.
3. Поліпшення ефективності профорієнтаційної роботи центрів зайнятості у вищих навчальних закладах за фахом.
4. Фінансування державою молодіжних програм.
5. Розробки мотиваційних факторів для молоді.

Якщо ці вдосконалення не будуть зроблені, то через 20 років в Україні майже не залишиться кваліфікованих працівників, що спричинить не тільки кризу на ринку праці, а й кризу в усій державі.

Висновки. Стан українського молодіжного ринку праці перебуває на низькому рівні і має тенденцію до деградації, якщо його порівняти з європейським. Низький соціальний статус деяких прошарків населення не надає можливості учню (студенту) займатись лише навчанням, а змушує поєднувати навчання з роботою. Внаслідок цього молода людина не має змоги отримати гідну освіту, а згодом і кваліфіковану роботу. Певну роль відіграє рівень мобільності молодих чоловіків та жінок на початку кар'єри. Внаслідок відсутності можливості отримати роботу з гідною зарплатою молоді люди змушені виїздити за кордон.

Отже, у разі бездіяльності держави наслідки можуть бути невиправні не лише для молоді, а й для самої держави.

Джерела та література:

1. Конституція України // ВВРУ. - 1996. - №30 - С.141.
2. Кодекс законів про працю України. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Закон України «Про зайнятість населення» від Верховна Рада України; Закон від 05.07.2012 № 5067-VI // ВВРУ. - 2012. [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5067-17>
4. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 05.02.1993 №2998-XII // ВВРУ. - 2004. - [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2998-12>
5. Васильчук, Н. О. Сегментація ринку праці / Н.О. Васильчук // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. - 2010. - №1(143), ч. 1. - С. 51-55.
6. Коломієць, О. А. Щодо перспектив запровадження в Україні гарантованого забезпечення молоді першим робочим місцем. - [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://old.niss.gov.ua/Monitor/December2009/15.htm>
7. Розподіл постійного населення України за статтю та віком : експрес випуск № 134 від 17.06.2009 р. [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. - Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua>.
8. Офіційний сайт Державного комітету статистики України - [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Круликовський А.П., Маланин А.Е.

УДК 001.895 : 338.48

БИЗНЕС-ПРОЦЕСС СОЗДАНИЯ УНИКАЛЬНОГО САНАТОРНО-КУРОРТНОГО И ТУРИСТИЧЕСКОГО ПРОДУКТА ДЛЯ ИНДИВИДУАЛЬНОГО ПОТРЕБИТЕЛЯ

***Анотация.** В статье предлагается методология интерактивного создания санаторно-курортного и туристического продукта. Реализация процессов самообслуживания при создании туристического продукта, использование сети Интернет позволяет наиболее полно удовлетворять требованиям разнообразных потребителей в различные курортные сезоны, что позволит уменьшить сезонность санаторно-курортного и туристического бизнеса.*

***Ключевые слова.** бизнес-процесс, санаторно-курортный продукт, информационная система, самообслуживание.*

***Анотация.** У статті пропонується методологія інтерактивного створення санаторно-курортного й туристичного продукту. Реалізація процесів самообслуговування при створенні туристичного продукту, використання мережі Інтернет дозволяє найбільше повно задовольняти вимогам різноманітних споживачів у різні курортні сезони, що дозволить зменшити сезонність санаторно-курортного й туристичного бізнесу.*

***Ключові слова.** бізнес-процес, санаторно-курортний продукт, інформаційна система, самообслуговування.*

***Summary.** The role of the health resort and tourist complex in the modern economy of Ukraine is great. The development of the complex has an impact on many sectors of the economy: transport and communications, agriculture and construction, among others.*

Health resort business and tourism subject to sharp seasonal fluctuations, which may pose significant difficulties in enterprise activity.